Проблеми пред бизнеса в извънредно положение – производствата по стабилизация и несъстоятелност

Пандемията от COVID-19 промени света, в който живеем. Различните мерки, които държавите по целия свят предприеха за ограничаването и забавянето й, поставиха голяма част от бизнеса на ръба на невъзможното оцеляване. Предвидените от Търговския закон производства по стабилизация и несъстоятелност може да са последното средство за защита на бизнеси или кредиторите им, когато всички други възможности са изчерпани.

Законът за мерките и действията по време на извънредното положение, обявено с решение на Народното събрание от 13 март 2020 г., даде частични решения като предвиди спиране на редица срокове, включително давностни, посочи варианти за уреждане на отношенията между работодателите и работниците, предвиди удължени срокове за изпълнение на задължения по данъчни закони и др. Един закон обаче не е възможно да предвиди всички ситуации, които се случват в реалния живот.

В добрия случай страните по договорите могат да сключат допълнителни споразумения, с които да отложат плащанията, да намалят размера на дължимите суми и да предвидят други, облекчаващи ги условия. Някои договори няма да могат да бъдат изпълнени при наличието на причина, за която длъжникът не отговаря. В редица случаи, когато задължението на едната страна се погаси поради невъзможност за изпълнение, договорът се разваля по право. Приложение намират действащите досега разпоредби на Закона за задълженията и договорите и Търговския закон, като следва да се съобразяват и разпоредбите на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение, особено във връзка със сроковете.

Законът за мерките и действията по време на извънредното положение, с едно изключение във връзка с изпълнението по Данъчно-осигурителния процесуален кодекс, не съдържа изрични разпоредби във връзка с производствата по стабилизация и несъстоятелност. За тези производства се прилагат действащите досега правила на Търговския закон при съответното съобразяване на Закона за мерките и действията по време на извънредното положение.

Производството по стабилизация има за цел да даде възможност на изпадналия във финансово затруднение търговец да запази и продължи дейността си, като постигне

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

споразумение с кредиторите си за начина на изпълнение на задълженията.

Производство по стабилизация може да се открие за търговец, който не е неплатежоспособен, но се намира в непосредствена опасност от неплатежоспособност. Такава опасност е налице, когато търговецът с оглед на предстоящите падежи на паричните му задължения в следващите 6 месеца от подаване на молбата за стабилизация ще се окаже в невъзможност да изпълни изискуеми парични задължения към негови кредитори или може да спре плащанията.

С откриване на производството по стабилизация се ограничава дейността на търговеца. Разглежда се план за стабилизация, който се утвърждава от съда, ако са налице предвидените в закона предпоставки. Утвърденият от съда план е задължителен за търговеца и за кредиторите, чиито вземания са възникнали преди датата на решението за утвърждаване на плана.

Планът не поражда действие за кредитор, който не е включен в списъка на кредиторите или не му е била осигурена възможност да гласува при приемането на плана. Планът не засяга правата на кредитори по отношение на учредените им обезпечения, включително по отношение на обезпеченията, учредени от трети лица, и правата на кредиторите против солидарните длъжници.

Целеният от производството резултат е да се предотврати производството по несъстоятелност, като се постигне максимална полза за кредиторите, длъжника, служителите и работниците му, като се запази и продължи дейността на търговеца.

В случаите, когато търговецът вече е станал неплатежоспособен или свръхзадължен, той е длъжен да подаде молба за откриване на производство по несъстоятелност.

Неплатежоспособен е търговец, който не е в състояние да изпълни изискуемо:

1) парично задължение, породено от или отнасящо се до търговска сделка, включително нейната действителност, изпълнение, неизпълнение, прекратяване, унищожаване и разваляне, или последиците от прекратяването ѝ, или

2) публичноправно задължение към държавата и общините, свързано с търговската

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

му дейност, или

3) задължение по частно държавно вземане, или

4) задължение за изплащане на трудови възнаграждения към най-малко една трета от работниците и служителите, което не е изпълнено повече от два месеца.

Предполага се, че търговецът не е в състояние да изпълни изискуемо задължение, ако преди подаване на молбата за откриване на производството по несъстоятелност не е заявил за обявяване в търговския регистър годишните си финансови отчети за последните три години.

Неплатежоспособността се предполага, когато длъжникът е спрял плащанията. Спиране на плащанията е налице и когато длъжникът е платил изцяло или частично вземания на определени кредитори.

Неплатежоспособността се предполага, ако по изпълнително производство, образувано за изпълнение на влязъл в сила акт на кредитора, подал молба за откриване на производство по несъстоятелност, вземането е останало изцяло или частично неудовлетворено в рамките на 6 месеца след получаване на поканата или на съобщението за доброволно изпълнение.

Свръхзадълженост е налице, когато имуществото на дружеството не е достатъчно, за да покрие паричните му задължения.

Длъжник, който стане неплатежоспособен или свръхзадължен, е длъжен в 30-дневен срок да поиска откриване на производство по несъстоятелност. Неподаването на молбата в срок може да доведе до наказателна отговорност.

На откриването на производството по несъстоятелност не следва да се гледа непременно като край на търговеца. Той може да продължи своята дейност под надзора на синдика, като не се изключва възможността за оздравяване на предприятието.

В производството по несъстоятелност може да бъде предложен оздравителен план.

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

Това може да бъде направено още с молбата за откриване на производството по несъстоятелност или най-късно в едномесечен срок от обявяването в търговския регистър на определението на съда за одобряване на приетите вземания. Планът може да бъде предложен от кредитор или от длъжника. В производството по несъстоятелност може да бъде предложен повече от един оздравителен план. В този план се посочва степента на удовлетворяване на кредиторите и гаранциите, които получават те.

Съдът с определение допуска плана за разглеждане и го утвърждава, ако той отговаря на изискванията на закона. Утвърденият от съда план е задължителен за длъжника и кредиторите, чиито вземания са възникнали преди датата на решението за откриване на производството по несъстоятелност. Вземанията на кредиторите се преобразуват съобразно предвиденото в плана.

За вземанията по оздравителния план започва да тече нова погасителна давност. На основание утвърдения от съда оздравителен план кредиторите могат да се снабдяват с изпълнителен лист. Ако длъжникът не изпълнява оздравителния план, кредиторите или надзорният орган могат да поискат възобновяване на производството по несъстоятелност.

Ако в производството по несъстоятелност не е бил предложен или не е бил утвърден оздравителен план, съдът обявява длъжника в несъстоятелност и се пристъпва към осребряване на имуществото му. Производството по несъстоятелност се прекратява, когато са изплатени задълженията или когато е изчерпана масата на несъстоятелността. С решението за прекратяване на производството по несъстоятелност се постановява заличаването на длъжника, освен ако не са удовлетворени всички кредитори и е останало имущество.

Ако в производството по несъстоятелност са останали неудовлетворени кредитори, има последици за лицата, които са представлявали длъжника.

Не може да бъде едноличен търговец, управител или член на управителен или на контролен орган лице, което е в производство по несъстоятелност, е невъзстановен в правата си несъстоятелен, е било управител, член на управителен или контролен

CR legal DL 2018. Всички права запазени.

орган на дружество, прекратено поради несъстоятелност през последните две години, предхождащи датата на решението за обявяване на несъстоятелността, ако са останали неудовлетворени кредитори.

Има възможност да се подаде молба за възстановяване на правата. Възстановяват се правата на длъжник, който изплати напълно приетите в производството по несъстоятелност вземания, заедно с лихвите и разноските по тях.

Правата на длъжника се възстановяват и без да е изплатил напълно всички задължения, когато несъстоятелността се дължи на неблагоприятно изменили се стопански условия.

CR legal DL 2018. Всички права запазени.